

AZ ENERGIAUNIÓ HATÁSA VERSENYRE ÉS AZ ELLÁTÁS BIZTONSÁGÁRA

Energiaunió – kényszer vagy lehetőség konferencia

Budapest 2017. december 8.

Miklós László

A közös EU energiapolitika nem az energiaunióval kezdődött

- **Az Európai Szén –és Acélközösség**
- **Az Európai Atomenergia-közösség**
 - Kutatás és műszaki ismeretek terjesztése
 - Egységes biztonsági előírások
 - A különleges anyagok és felszerelések közös piaca
 - Szabad tőkeozgás és munkavállalás
- **A Tanács 1974 dec.-i határozata**
 - Szükség van közösségi energiapolitikára
 - A Tanács kidolgozza és végrehajtja a közösségi politikát
 - A termelők és a fogyasztók együttműködése fontos
 - Növelni kell az ellátás biztonságát
 - Nukleáris erőművek építése
 - A közösség területén fellelhető fosszilis tüzelőanyag felhasználása
 - Diverzifikált és megbízható a közösségen kívüli külső beszállítók
 - A különböző energiaforrások kifejlesztéséhez K+F

Sokáig az ellátásbiztonság volt a fókuszbán, de megjelentek új szempontok is

➤ A Tanács 1986.szept.-i határozata

- Az energiahatékonyság 20%-os növelése 1995-ig
- A közösségen belüli olajkutatás-és kitermelés fokozása
- A földgáz részarányának megtartása
- A szilárd tüzelőanyagok szerepének növelése
- A szénhidrogén alapú villamosenergia termelés arányának csökkentése
- Az atomerőművek biztonságos működésének garantálása
- A környezet egyensúlyának megtartása
- A megújuló energiaforrások fejlesztésének továbbvitele

➤ Az (Európai) Energia Charta Egyezmény (1991,1994)

- A külföldi beruházások védelme
- Az energiahordozók megkülönböztetés mentes kereskedelme
- A határkeresztező energiaszállítás megbízható biztosítása
- A vitarendezés
- Az energiahatékonyság előmozdítása

Az energiaunió - biztonságos, fenntartható, versenyképes és megfizethető energia Európának

- A kínálat (a források, a szállítók és az útvonalak) diverzifikációja
- Átláthatóbb gázszállítás
- Megerősített regionális együttműködés
- A jogszabályok maradéktalan végrehajtása és szigorú érvényesítése.
- Európa szerepének erősítése a globális energiapiacokon
- A kiszolgáltatott fogyasztók védelme

Az energiaunió gázpiacra vonatkozó kulcselemei

- **Energiabiztonság, szolidaritás és bizalom**
 - A kínálat (az energiaforrások, a szállítók és az útvonalak) diverzifikációja
 - Együttes cselekvés az energiaellátás biztonságáért
 - Európa szerepének erősítése a globális energiapiacokon
 - Átláthatóbb gázszállítás
- **Teljesen integrált belső energiapiac**
 - A belső piac „hardvere”: a piacok fizikai összekapcsolása
 - A belső energiapiac „szoftverének” végrehajtása és korszerűsítése
 - Megerősített regionális együttműködés egy közös uniós keretrendszerben
 - Új megállapodás a fogyasztói érdekekért
 - A kiszolgáltatott fogyasztók védelme

Az energiaunió gázpiacot érintő célkitűzései

- Az energiaunió létrehozása szempontjából az elsődleges célkitűzés a hatályos energiapolitikai és kapcsolódó jogszabályok maradéktalan végrehajtása és szigorú érvényesítése.
- Az EU-nak diverzifikálnia kell földgázellátását, és ellenállóbbá kell tennie azt az ellátási zavarokkal szemben.
- A kormányközi megállapodásokat maradéktalanul meg kell feleltetni az uniós jognak, és a korábbiaknál átláthatóbbá kell tenni.
- Az energiapiac megvalósításának, a megújuló energiák piaci integrációjának és az ellátásbiztonságnak elengedhetetlen feltétele a megfelelő infrastruktúra megléte.
- A polgárok érdekeit szolgáló, zökkenőmentesen működő belső energiapiac kialakításának, az ellátásbiztonság garantálásának, a megújuló energiák piaci integrálásának és a tagállami kapacitásszabályozó mechanizmusok kidolgozására jellemző jelenlegi összehangolatlanág megszüntetésének céljából felül kell vizsgálni a piac jelenlegi szerkezetét.

Az energiaunió ütemterve

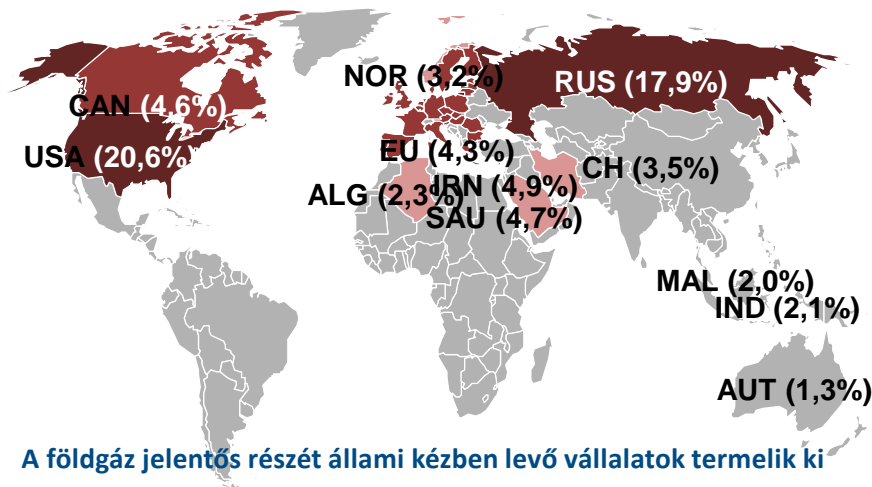
- **A közös érdekű (PCI) projektek második listája**
- **Az Energetikai Infrastruktúra Fórumának létrehozása**
- **Jelentés az európai energiabiztonsági stratégiáról; ezen belül az euromediterrán együttműködésre, az LNG-stratégiákra, az energiatárolásra és a Déli Gázfolyosóra vonatkozó platform és ütemterv**
- **A cseppfolyósított földgázra (LNG) és annak tárolására vonatkozó stratégia**
- **A földgázellátás biztonságának megőrzéséről szóló rendelet felülvizsgálata**
- **A tagállamok és harmadik országok között kötött kormányközi energiaügyi megállapodásokra vonatkozó információcsere-mechanizmusról szóló határozat felülvizsgálata**
- **Új és megerősített energetikai párbeszéd az uniós energiapolitika szempontjából fontos országokkal**
- **Egyetértési megállapodás az Ukrajnával kötött stratégiai partnerség megerősítéséről**
- **Háromoldalú egyetértési megállapodás Azerbajdzsánnal és Türkmenisztánnal a Kaszpi-tengeri csővezetékekről**
- **Az Energiaközösség megerősítésére irányuló kezdeményezés**
- **Az új Nemzetközi Energia Charta elfogadása és aláírása az EU és az EURATOM részéről**

Az energiapolitika része a partnerkapcsolatok kiépítése és fenntartása az EU határain túl is

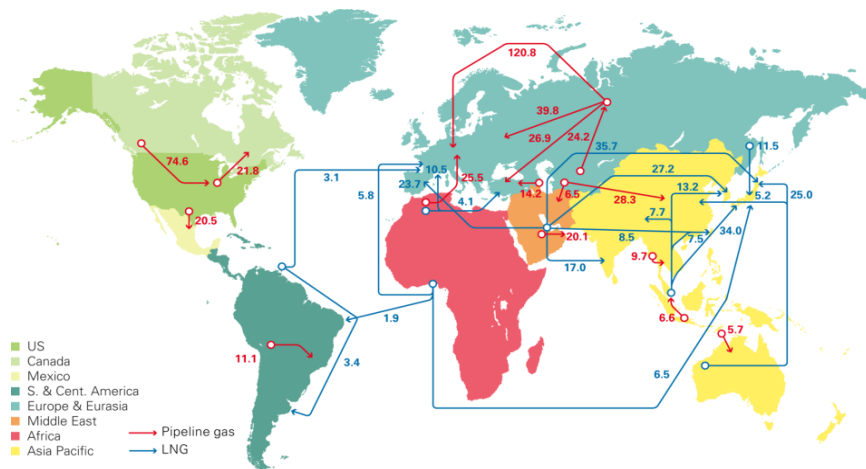
- **Az (Európai) Energia Charta Egyezmény (1994)**
 - A külföldi beruházások védelme
 - Az energiahordozók megkülönböztetés mentes kereskedelme
 - A határkeresztező energiaszállítás megbízható biztosítása
 - A vitarendezés
 - Az energiahatékonyság előmozdítása
- **Energiaközösséget létrehozó szerződés (2006)**
 - Gáz, villamos, megújuló energia, energiahatékonyság, környezetvédelem, statisztika olajkészletezés
 - A közösség tagjai kötelezettséget vállalnak az EU energetikai szabályok alkalmazására
 - Saját intézményrendszere van
- **Energiaügyi partnerségek kialakítása a fogyasztó, a termelő és a tranzit országokkal**

A források általában messze vannak, de a távolság kontinensek között is könnyen áthidalható

A főbb földgáztermelő országok

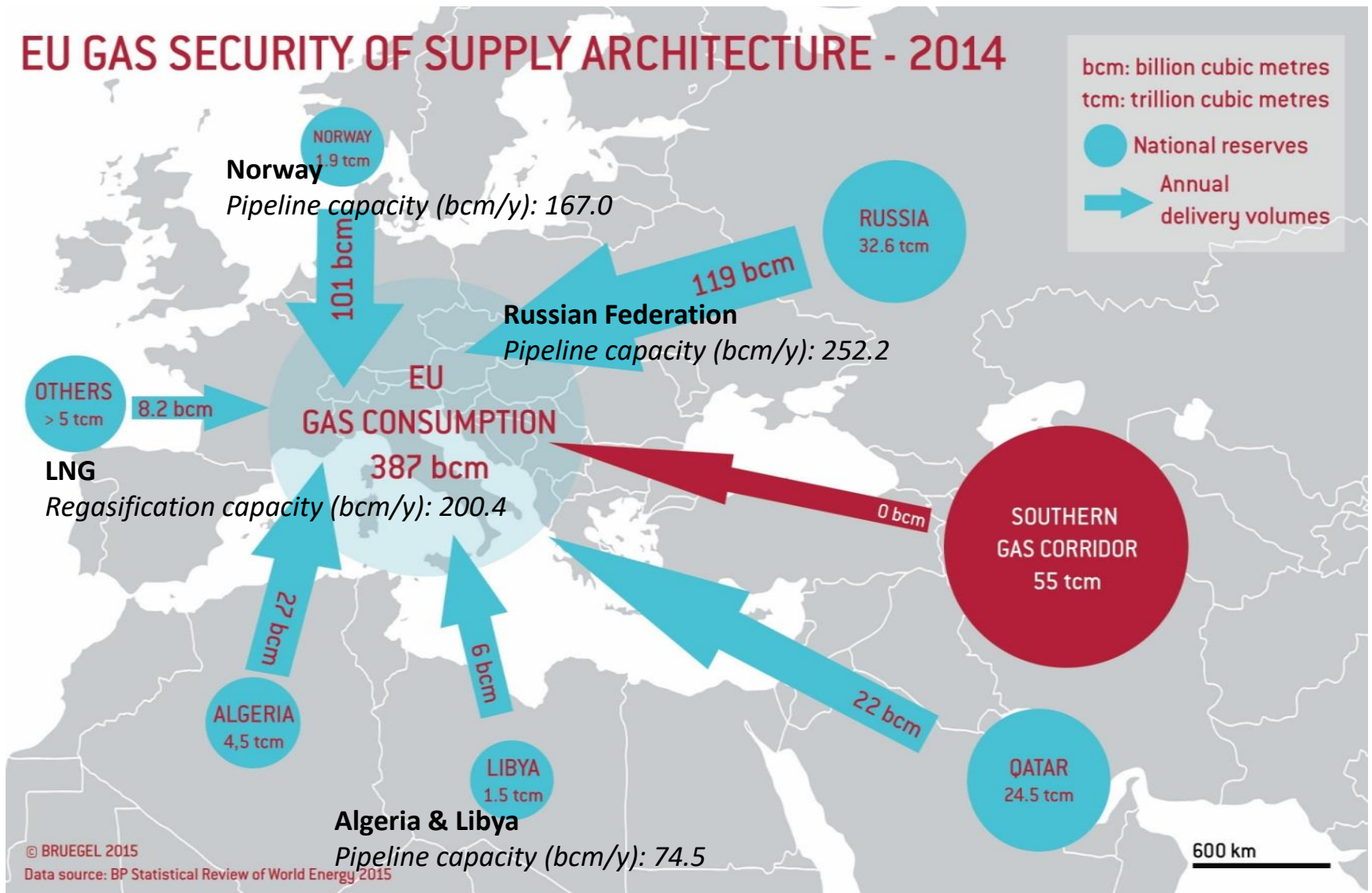

A jelentős források több ezer km-re vannak

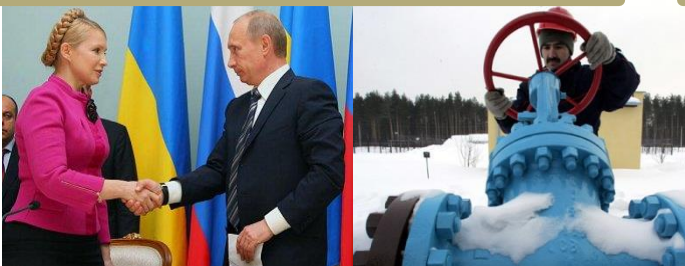
- A gázkészletek várhatóan növekedni fognak a gázpala mezőknek és az új technológiáknak köszönhetően
- A források földrajzilag koncentráltan helyezkednek el, de a kínálati piacon egyre több szereplő van jelen
- Európa nagyban függ a külső forrásoktól
- A távolságok a jó logisztika segítségével könnyen áthidalhatók

Minden fő forrás felé erős, megfelelő kapacitású, több útvonalat jelentő szállítóvezetéki kapcsolat van

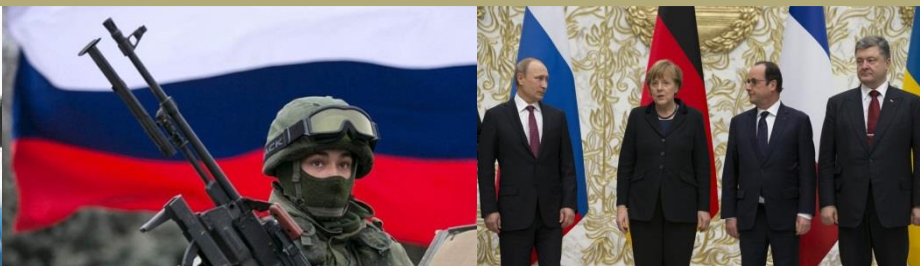

Az orosz gázszállítások megbízhatósága csökkent, de 2009 óta nem volt érdemi ellátási zavar

Orosz - Ukrán gáz tárgyalások

Krím félsziget, szankciók, béketárgyalások

2006

2009

2014

2015

Ellátás megszakadás 15%-100% 14 európai országban

Ellátás megszakadás 15%-100% 17 európai országban

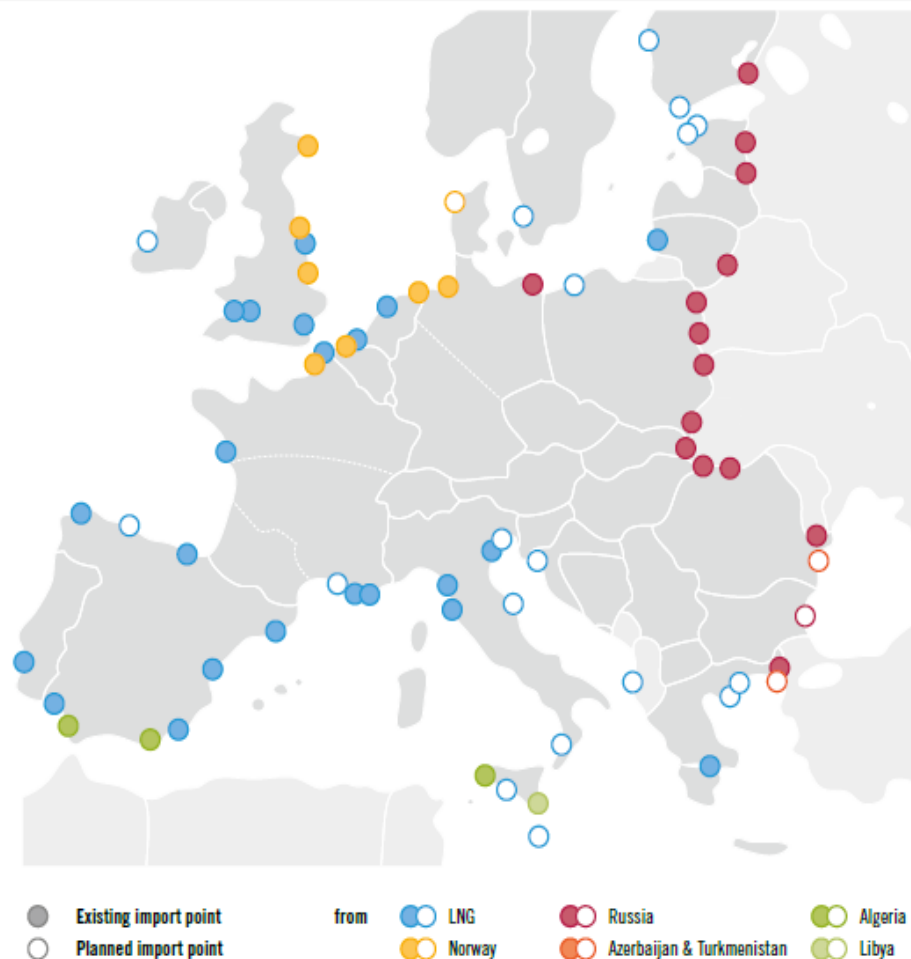
Néhány TSO jelentett mennyiség csökkenést

Déli Áramlat törlése Török Áramlat bejelentése

Néhány TSO jelentett mennyiség csökkenést

Török Áramlat halasztása és kapacitás felezése, Északi Áramlat II. bejelentése

Az Ukrajnán keresztüli tranzit sokat veszített jelentőségéből, de még nem nélkülözhető

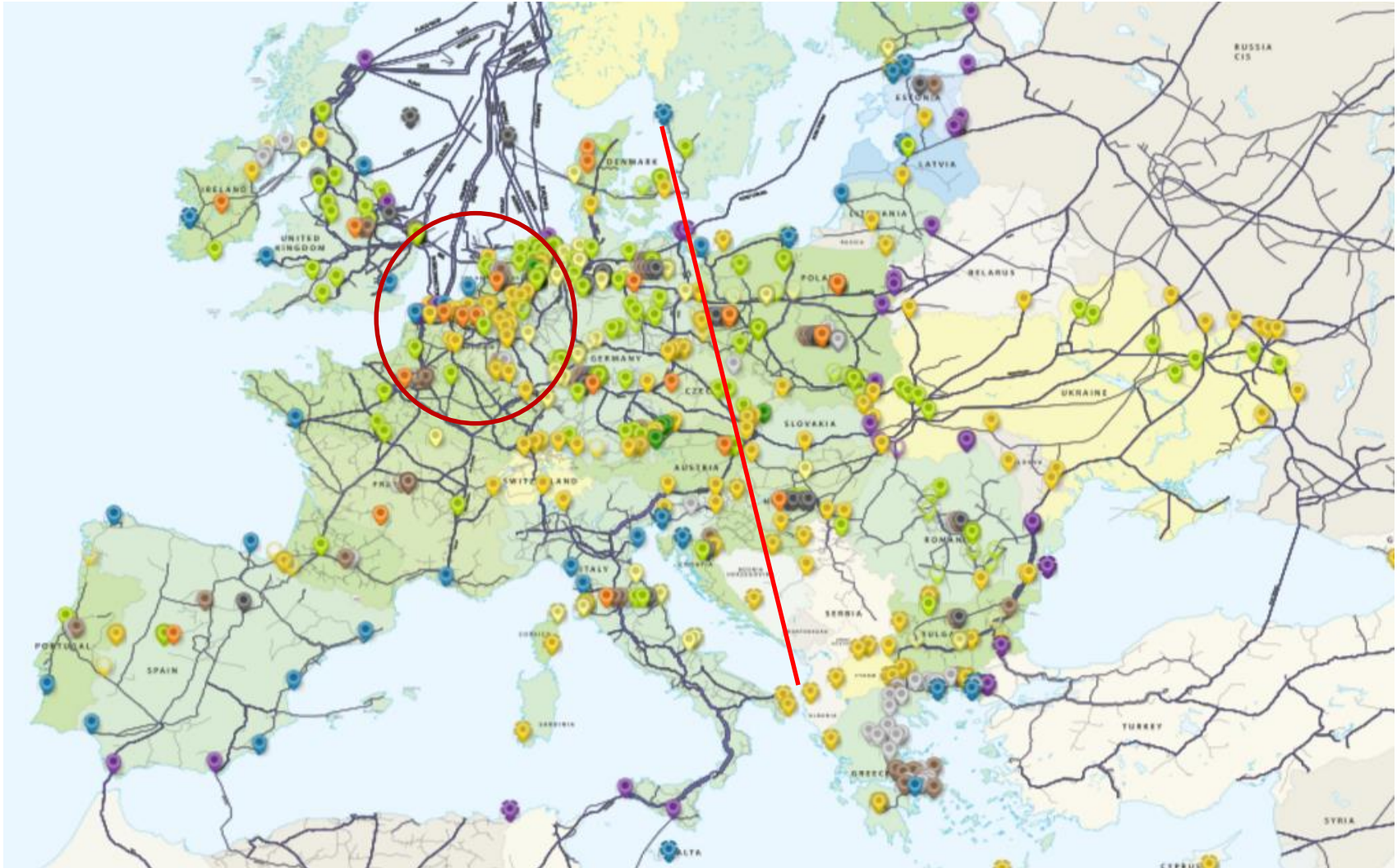
- Az LNG terminálok száma megduplázódott (23)
- Az LNG terminálok kapacitása megháromszorozódott - 201 Mrd m³/év
- Megépült az Északi Áramlat 55Mrd m³/év
- A határkeresztező és import pontok száma megduplázódott és meghaladja a százat
- A tárolói kapacitás meghaladja a 200Mrd m³ a napi kitérolási kapacitás a 2 Mrd m³ –t

Az Ukrajnán keresztül szállított földgáz:

mennyisége 2005-ben 121 Mrd m³ 2014-ben 57 Mrd m³,

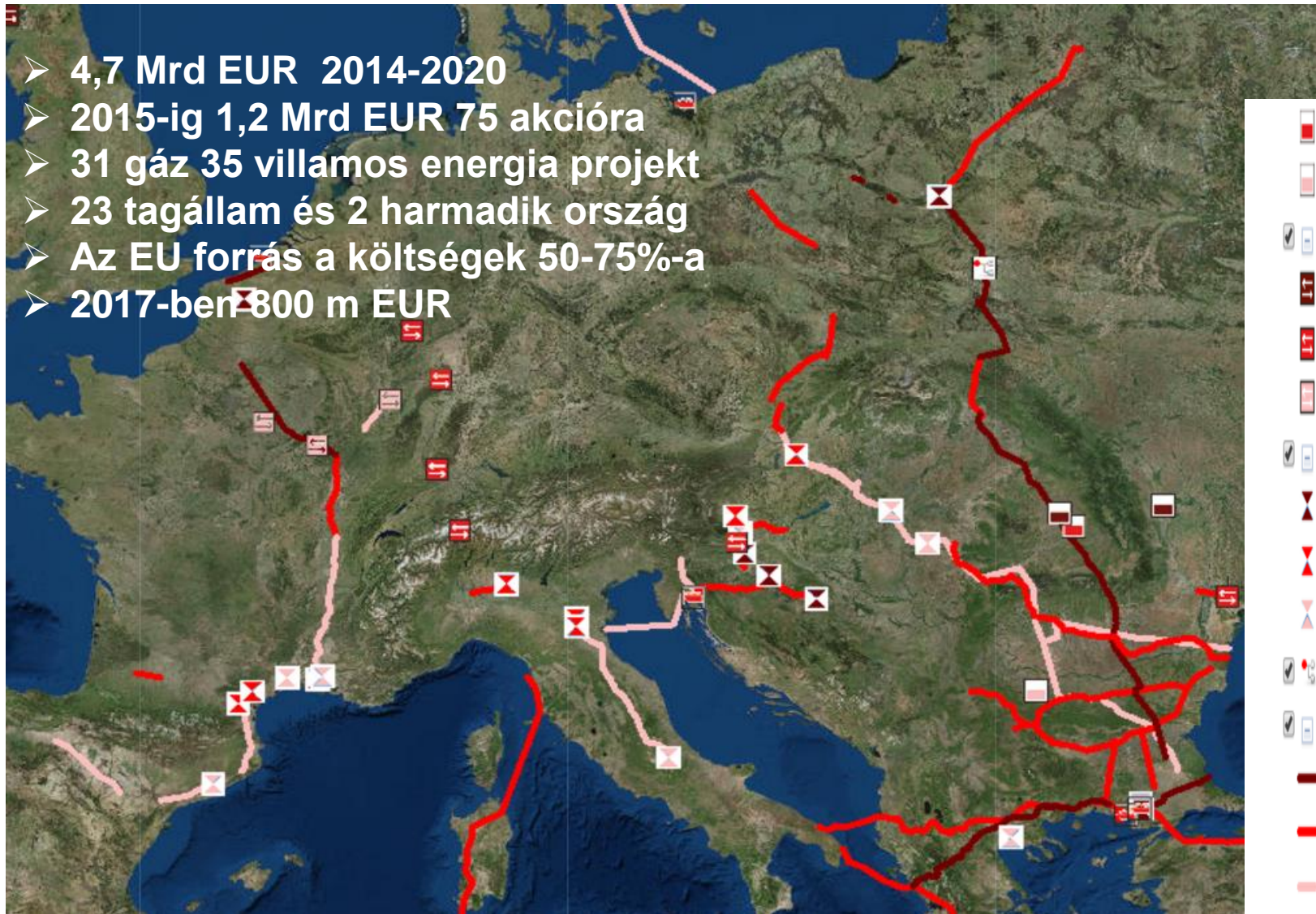
részaránya 80%-ról 30%-ra csökkent

A hálózati sűrűségben és összekapcsoltságban nagy különbség van az egyes régiók között

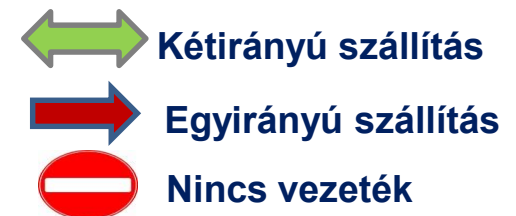
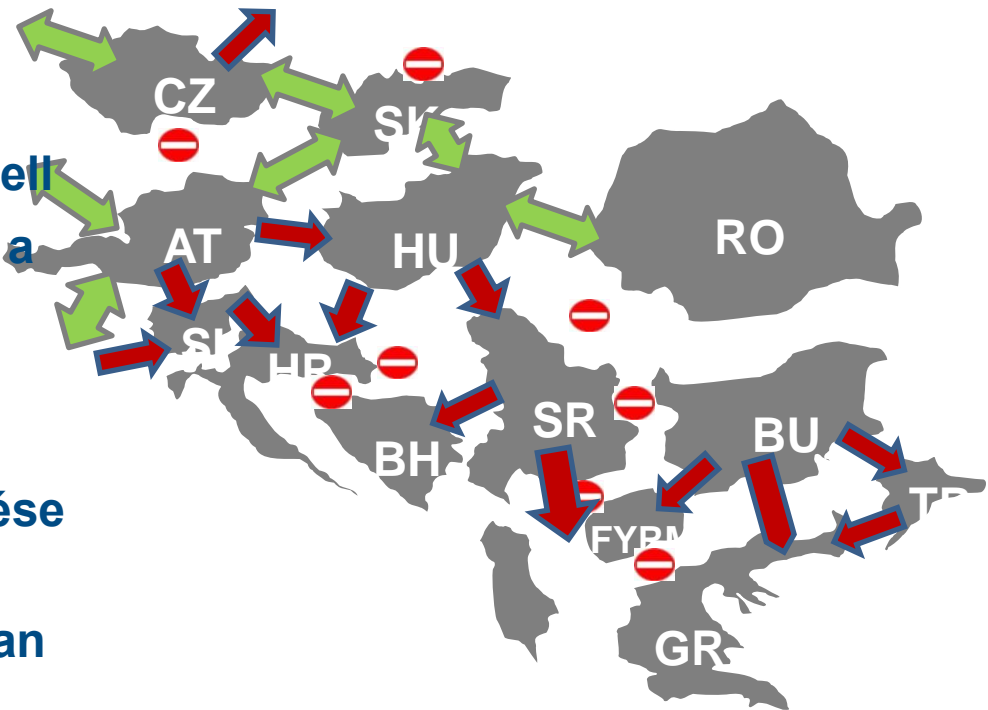
A közös érdekű projectek nagy része az Észak-Dél korridor megerősítését célozza

- 4,7 Mrd EUR 2014-2020
- 2015-ig 1,2 Mrd EUR 75 akcióra
- 31 gáz 35 villamos energia projekt
- 23 tagállam és 2 harmadik ország
- Az EU forrás a költségek 50-75%-a
- 2017-ben 800 m EUR

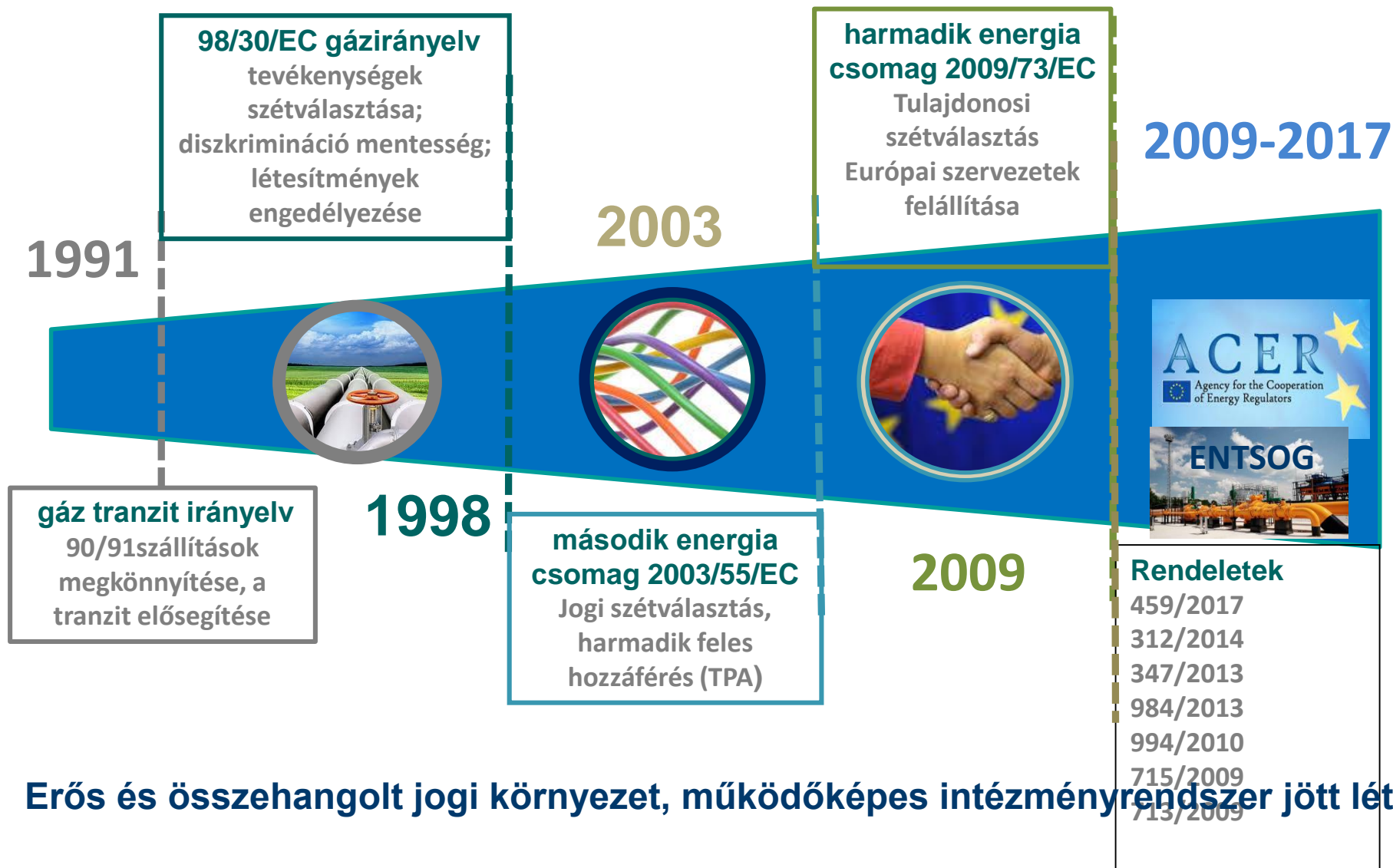

A régió sérülékenységének döntő oka a kétirányú szállítóvezetési kapcsolat gyengesége

- A TSO-knak biztosítani kell a kétirányú szállítást
- A szállítási folyosó mentén lévő valamennyi TSO-val konzultálni kell
- 2018 végéig be kell nyújtani vagy a javaslatot, vagy a mentesítést
- A szabályozók is konzultálnak és közös határozatot hoznak
- Vita esetén az ACER véleményezése után a Bizottság határozatot hoz
- A szabályozók elismerik a tarifában a költségeket
- Ha a piac nem teszi szükségessé a FID előtt kell dönteni a CBCA-ról

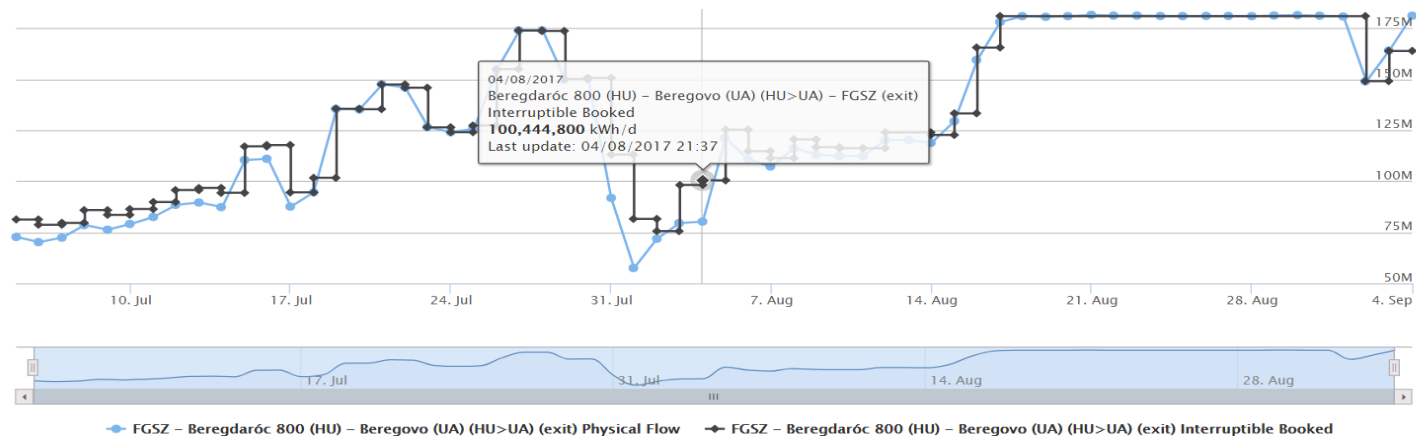

Az energiapiaci liberalizáció célja, hogy közönséges áru legyen az energia termék

Erős és összehangolt jogi környezet, működőképes intézményrendszer jött létre

A szállító hálózatok forgalma átlátható és bárki számára elérhető

Periodization
Compact

Current Timezone
CET

From Gas Day
2017-07-05

To Gas Day
2017-09-04

INDICATORS

NOMINATION

RENOMINATION

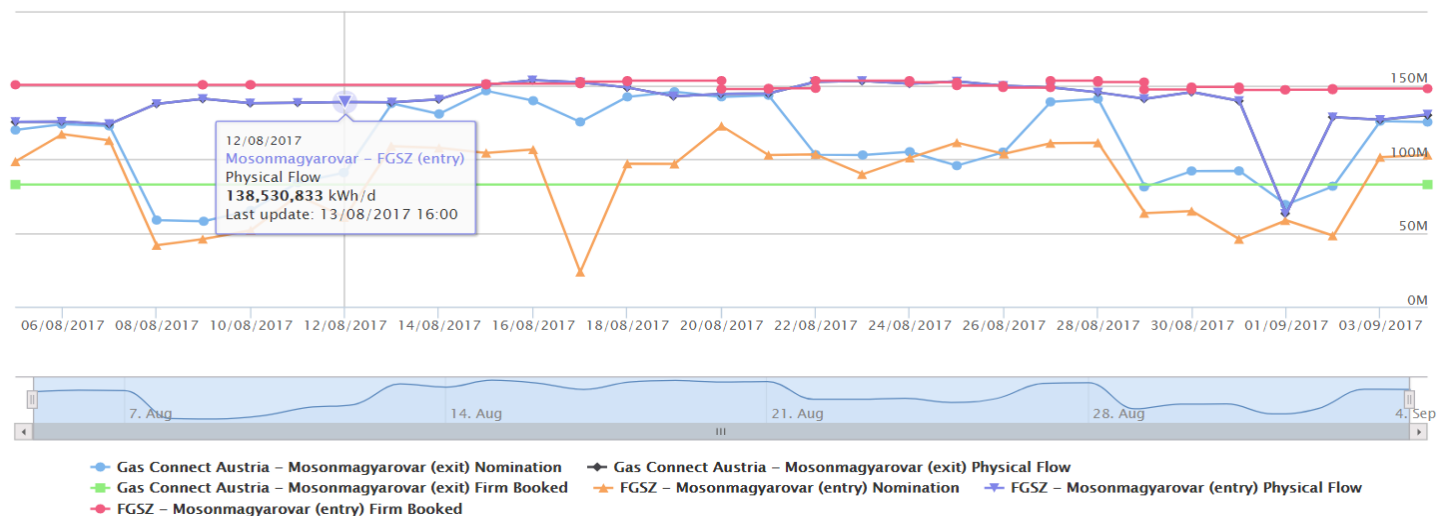
ALLOCATION

PHYSICAL FLOW

GCV

WOBBE INDEX

Points Transport data CMP data Tariff data Point information Export wizard

INDICATORS

NOMINATION

RENOMINATION

ALLOCATION

PHYSICAL FLOW

GCV

WOBBE INDEX

▼ CAPACITY

▼ FIRM

TECHNICAL

BOOKED

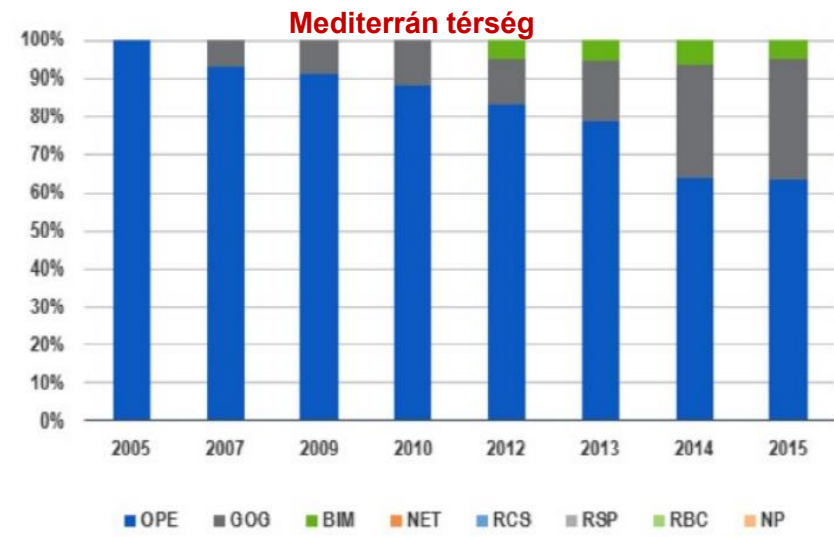
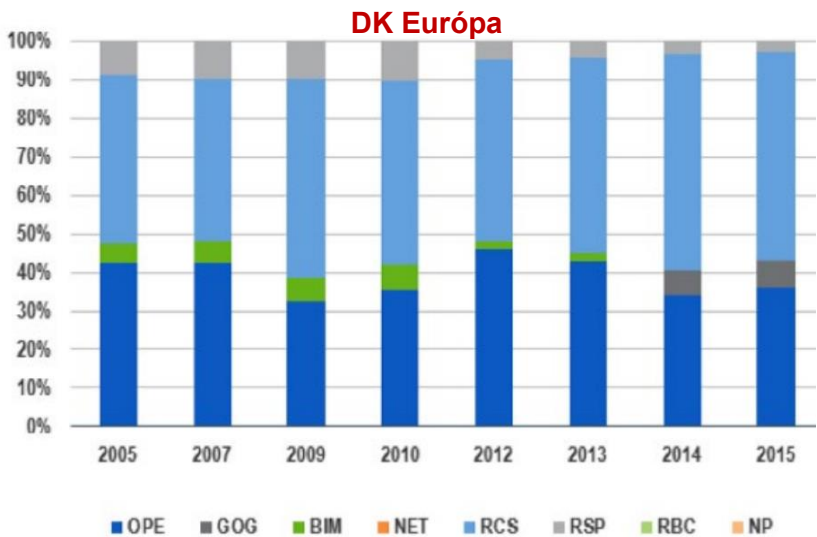
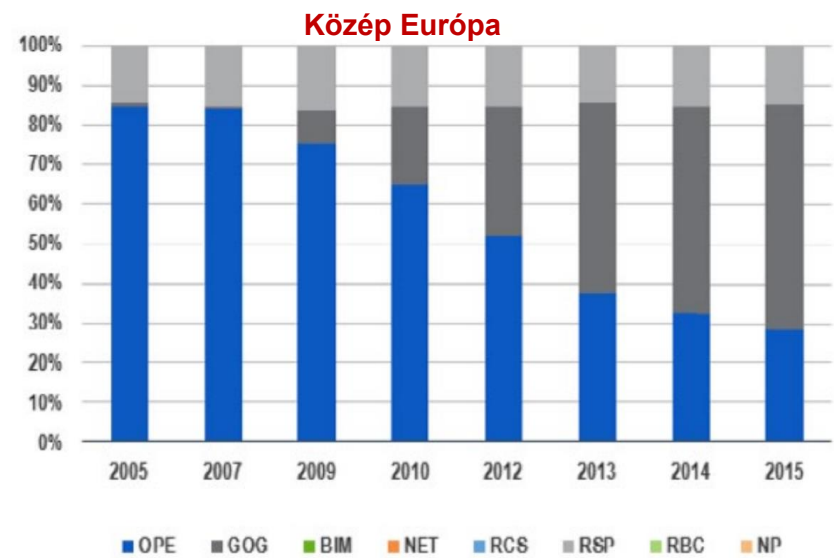
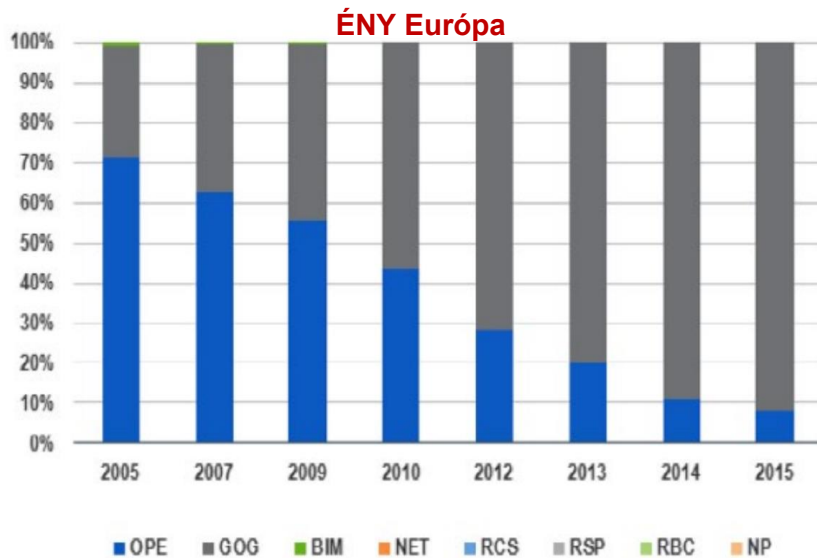
AVAILABLE

► INTERRUPTIBLE

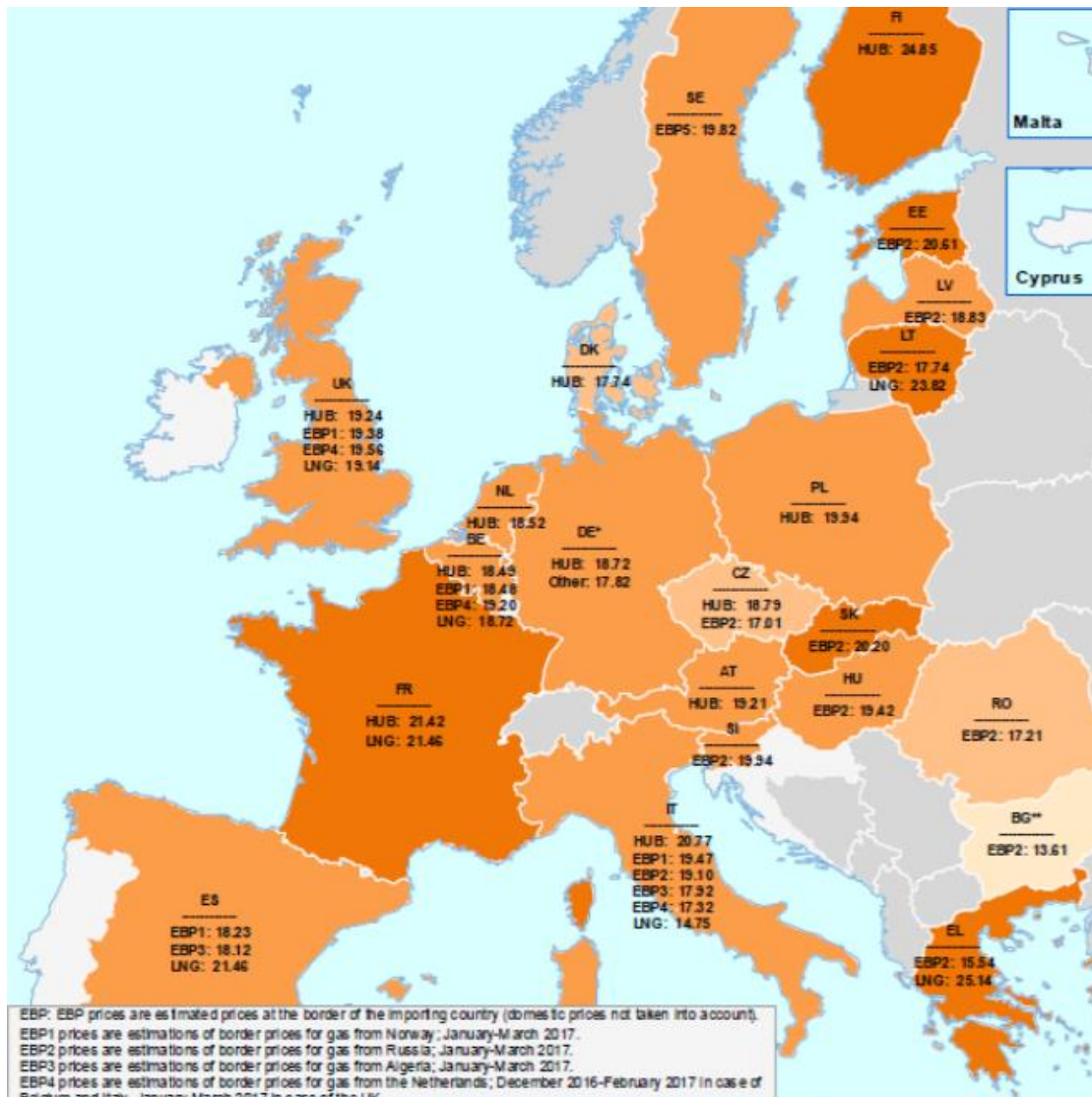
► INTERRUPTION

Forrás: <https://transparency.entsog.eu>

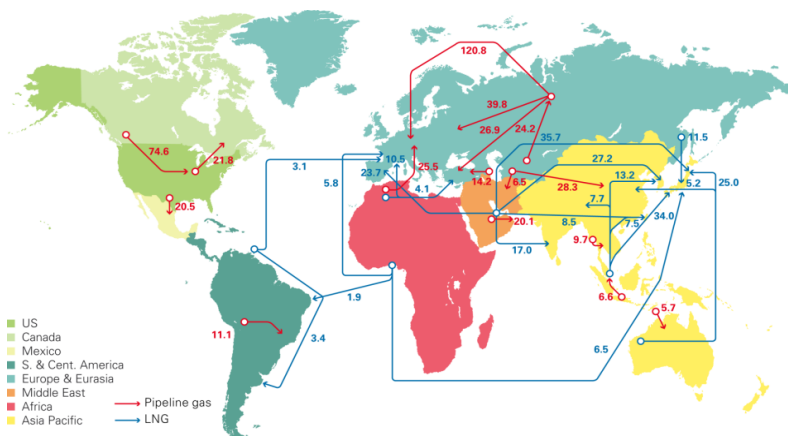
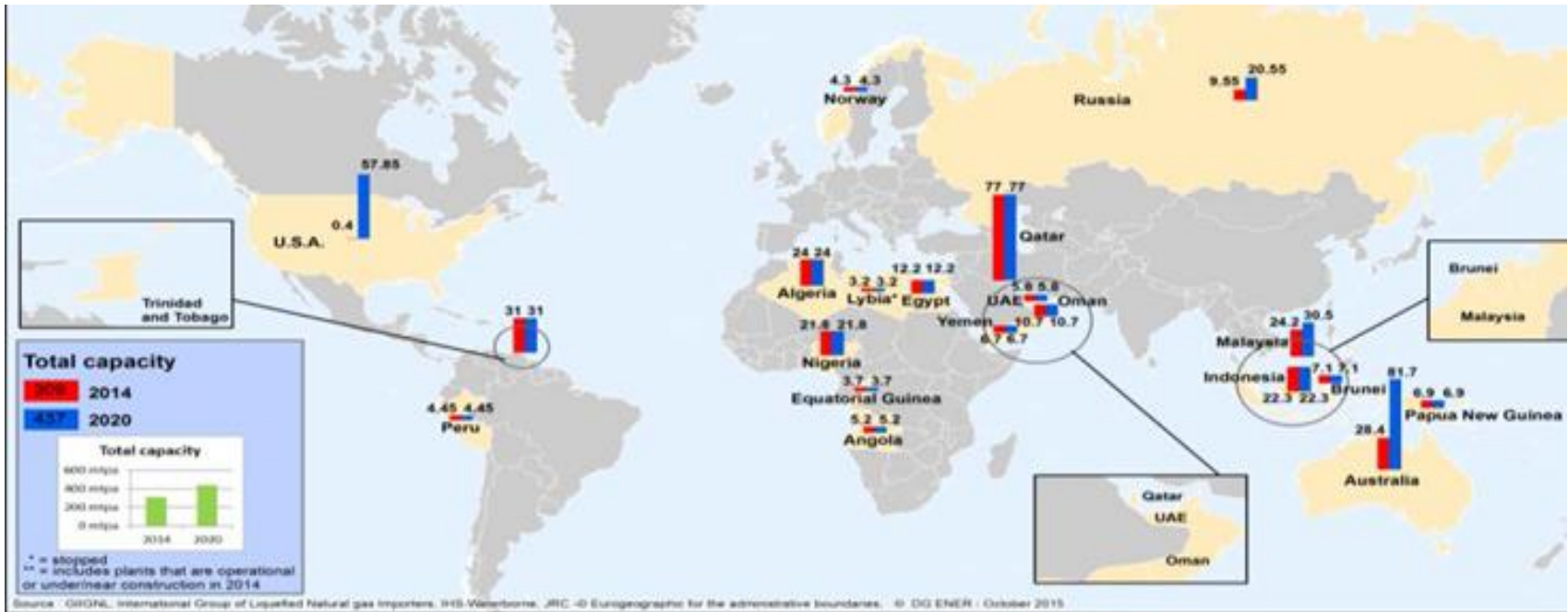
A gáz-gáz verseny szerepe az árazásban növekvő arányú, de régióként különböző súlyú

A kisméretű és elszigetelt nemzeti piacokon drága a gáz

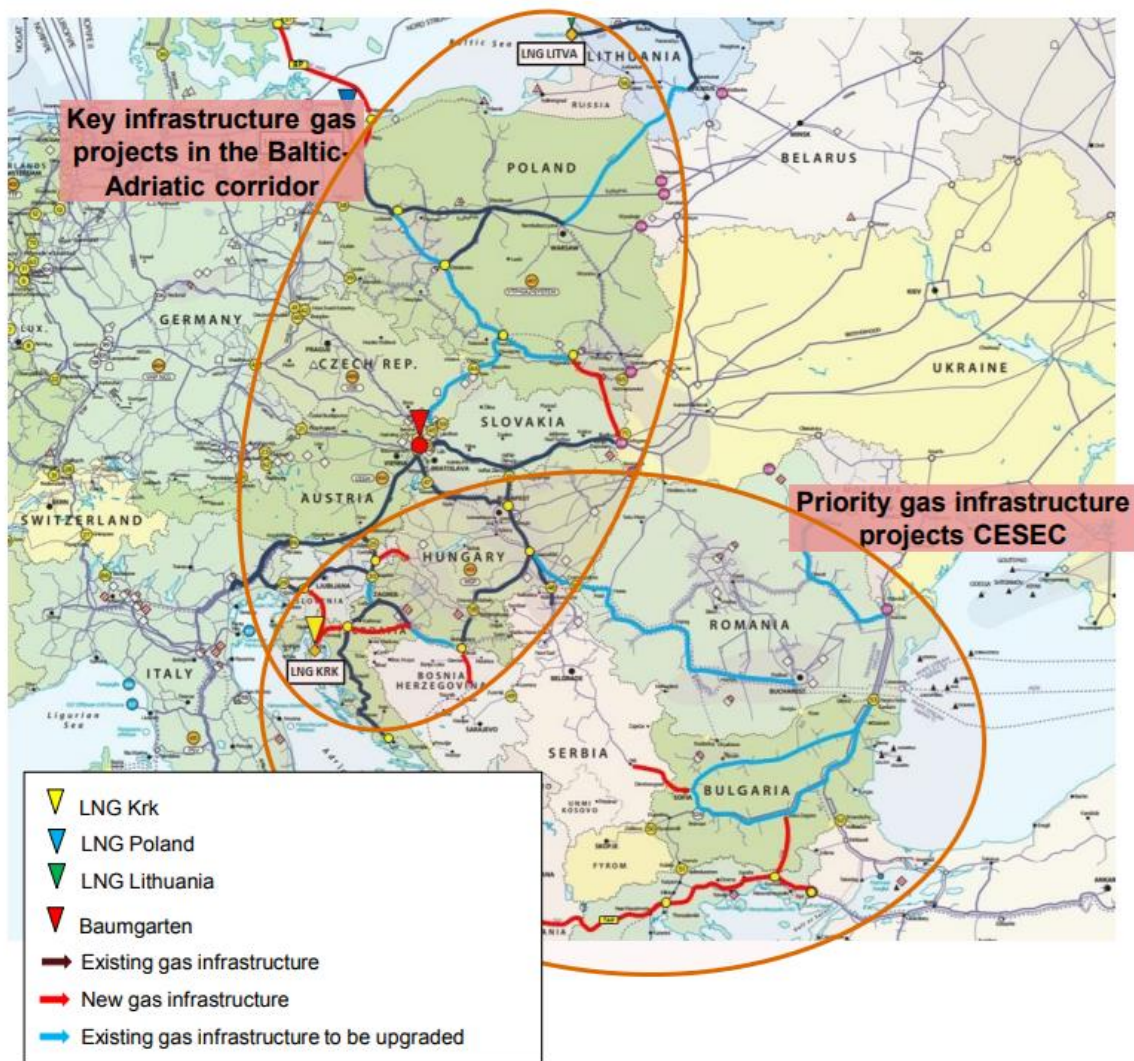

Az LNG kínálat tovább növekszik és globálissá teszi a földgáz piacot

- 308Mt cseppfolyósító, 777Mt visszagázosító kapacitás
- 449 LNG tanker összes kapacitása 64,6Mm³
- 19 ország exportál, 34 ország importál, az összes import 245,2Mt
- 32% forrása Katar, 41% származik a csendes óceáni térségből
- 28% spot árazású
- 72% ázsiai piacra kerül

A horvát LNG terminál sorsa annak ellenére bizonytalan, hogy EU támogatást kapott

Project is included on a number of lists of strategic importance for both Croatia and the EU:

- Included in the EU list of Projects of Common Interest - PCI list
- Declared a project of strategic importance for the Republic of Croatia
- Key infrastructure gas project in the Baltic-Adriatic corridor
- Included in CESEC action plan
- Included in European Energy Security Strategy

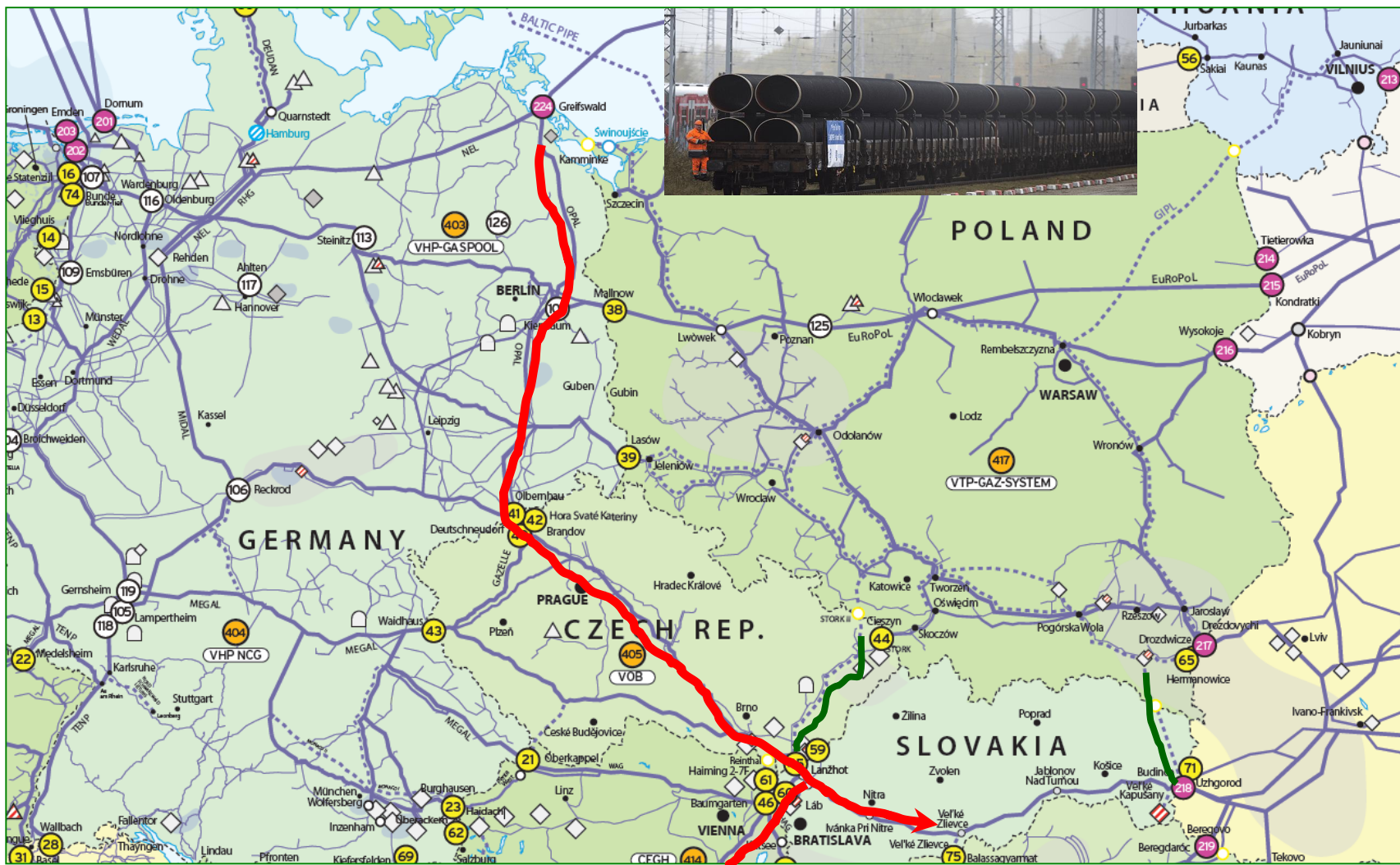

Az EU hálózat fejlesztése közös érdek, és Magyarországnak minden megoldás jó, ha..

Piros: Török Áramlat; **Világos kék,** **Fekete:** Eastring 1, 2 ; **Zöld:** Danube Stream a Fekete tengeri gázhoz; **Fekete:**TESLA; **Sötét kék:** TAP; **Sárga:** TANAP; **Piros nyilak:** interkonnektorok; **Lila szaggatott:** Nabucco nyomvonal

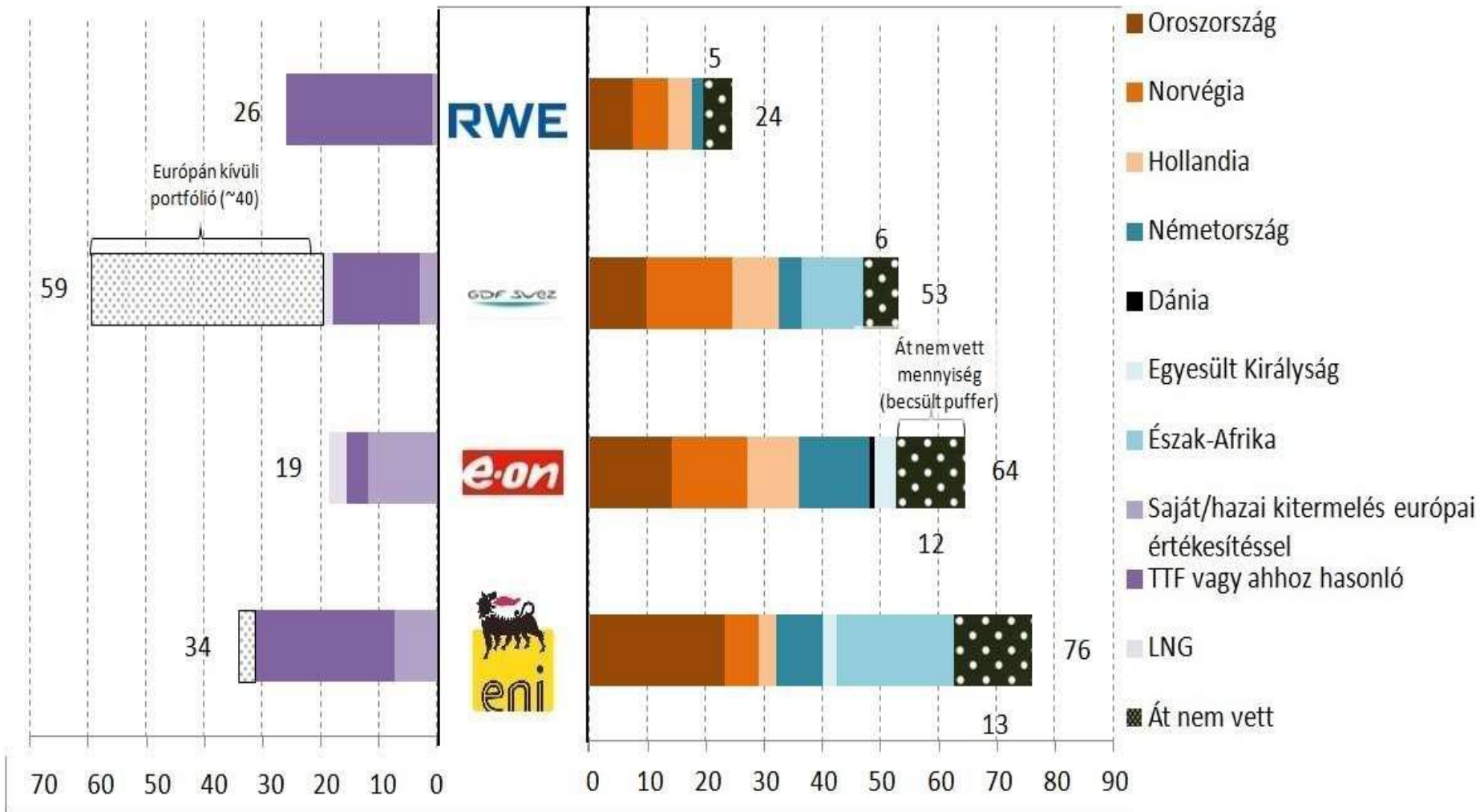
Ukrajna megkerülése az Északi Áramlattal nem lehetetleníti el a régió ellátását, de ...

Alapvető fontosságú az uniós szabályok érvényesítése a hatékony versenypiac érdekében

A hazai szükséglet marginális jelentőségű a nagy európai kereskedők portfóliójában

Forrás: REKK tanulmány 2010

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

